

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VI.30.032/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika előadó bíró

Dr. Bajnok István bíró

A felperes: felperes1

A felperes képviselője: dr. Irsevics Krisztián Ügyvédi Iroda cím1

Az I. rendű alperes: alperes1

Az I. rendű alperes képviselője: dr. Lajos Sándor ügyvéd cím2

A II. rendű alperes: alperes2

A per tárgya: kölcsönszerződésből eredő tartozás megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 57.Pf. 633.852/2021/9. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.P.303.443/2019/30. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 107.105 (százhétezer-százöt) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 337.300 (háromszázharminchétezer-háromszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes 2008. augusztus 1-jén deviza alapú kölcsönszerződést és ahhoz kapcsolódó opciós szerződést kötött a felperes jogelődjével, az MKB Euroleasing Autóhitel Zrt.-vel (a továbbiakban: felperes), amelynek értelmében a hitelező 2.690.000 forint – svájci frankban nyilvántartott – kölcsön folyósítását vállalta az I. rendű alperes részére gépjárművásárlás finanszírozására. Rögzítette a szerződés a kölcsön lényeges feltételei között (5. pont) a kölcsön összege és célja mellett még a kölcsön jellegét (változó törlesztésű deviza alapú kölcsön), a törlesztőrészletek számát (96) – azzal, hogy fix törlesztésű deviza alapú kölcsön esetén változhat –, a fizetési gyakoriságot (1 hó) és a törlesztőrészletek gyakoriságának naptári napját (1), a devizanemet (CHF), az 1-95. hónap alatt fizetendő törlesztőrészletek összegét (43.560 forint) – az integrált casco díjjal együtt (54.802 forint) –, a 96. részlet összegét (43.579 forint) – az integrált casco díjjal együtt (54.821 forint) –, a THM mértékét (13,63%), az ügyleti kamat mértékét (11,89%).

[2] A szerződés IV.3. pontja az I. rendű alperes nyilatkozataként tartalmazta, hogy a szerződés aláírásával tudomásul vette a hitelező figyelemfelhívó tájékoztatását a következők szerint: „A forinttól eltérő devizanemben történő kölcsönfelvétel előre pontosan nem

becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a kölcsön devizanemétől függően a kölcsön teljes vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel a hitelező a jelen szerződéssel kapcsolatban az alábbi, piac által indukált kockázatokra hívja fel az adós figyelmét. A kölcsön futamideje alatt az árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek forintban számított összege, illetve fix törlesztésű devizaalapú kölcsön esetén a kölcsön futamideje. További kockázatot jelent változó kamatozású kölcsönkonstrukciók esetén, hogy a deviza árfolyamváltozástól függetlenül a kölcsön devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak és a változás akár a forintkamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészlet összegét, illetve fix törlesztésű devizaalapú kölcsön esetén a kölcsön futamidejét. Ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti”.

[3] A kölcsönszerződés részévé vált Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) I.2.1. pontja alapján – amelyet a III.3. pont a forintban történő teljesítéssel lényegében megismételt – az adós a kölcsön tőkeösszegét és annak kamatait forintban volt köteles megfizetni.

[4] Az ÁSZF III.1. pontja szerint az esedékes törlesztőrészletek kiszámítását a következőkben írt definíciók határozzák meg. A III.1.1 pont az általános definíciókról egyebek mellett rögzítette, hogy a szerződés értelmében mi tekinthető tőkének, kamatnak, a báziskamat esedékessége napjának, irányadó kamatlábnak, bázisárfolyamnak, tényleges árfolyamnak, átértékelési különbözetnek, az elszámolás napjának, refinanszírozó hitelintézetnek (MKB bank Zrt.).

[5] Az ÁSZF III.1.2. pontja a változó törlesztésű deviza alapú kölcsönökre vonatkozó definíciók között az ügyleti kamat, annak két összetevője az alapkamatrész és a változó kamatrész, a továbbvitt kamat és végül a számítási módok fogalmait rögzítette. Az ÁSZF ezt követő III.1.3. pontja pedig a fix törlesztésű deviza alapú kölcsönökre vonatkozó definíciók között az ügyleti kamat, alapkamatrész, változó kamatrész, továbbvitt kamat, fix devizás konstrukció fogalmait.

[6] Az ÁSZF III.2. pontja a deviza alapú kölcsönök törlesztőrészletének számítási módjait, ezen belül a III.2.1. pont alatt a változó törlesztésű, a III.2.2. pont alatt pedig a fix törlesztésű deviza alapú kölcsönök törlesztőrészleteinek számítási módját fogalmazta meg a korábban megadott definíciókkal, illetve azoknak az ott részletezett algoritmus szerinti számításával.

[7] Az ÁSZF III.3. pontja ismét rögzítette, hogy az adós a kölcsönszerződés szerinti fizetési kötelezettségeit forintban köteles teljesíteni. A hitelező az esedékességet megelőzően fizetési értesítő küldését vállalta részére, amelyben az adott esedékességekori követelést részletezi.

[8] Az ÁSZF III.7. pontja szabályozta a deviza alapú kölcsönszerződés futamidő végét követő lezárását; a III.7.1. pont külön a változó törlesztőrészletű, a III.7.2. pont pedig a fix törlesztésű deviza alapú kölcsönökre. A III.7.1. pont szerint futamidő közben változó törlesztőrészletű devizaalapú kölcsön esetén a futamidő lejártát követően a hitelező elszámolást készít, amennyiben az adós valamennyi esedékes törlesztőrészletet megfizetett. Ha az adósnak további tartozása nincs, a hitelező a kölcsönszerződés megszűnésének szabálya (I.10.4. pont) szerint jár el, vagyis kiadja a kölcsön biztosítékaul szolgáló gépjármű törzskönyvét és a nyilvántartásba bejegyzett terhek törléséhez szükséges hozzájárulását, amelyet 10 napon belül megküld az adósnak. Amennyiben viszont az adósnak tartozása áll fenn, arról a hitelező értesíti és a tartozás megfizetését követően kerül sor a szerződés előzőek szerinti lezárására. A III.7.2. pont szerint fix törlesztésű devizaalapú kölcsön esetén az adós ugyan viseli a kölcsön alapjául szolgáló deviza árfolyamváltozásból, illetve az irányadó kamatláb változásból fakadó kockázatot, azonban az ezekből származó fizetési különbözet nem a törlesztőrészletekben kerül elszámolásra, hanem az ÁSZF III.8. pontjában meghatározott kivételtől eltekintve a kölcsönszerződés futamidejének végén. Az ezt követő rendelkezések részletezték az utolsó törlesztőrészlet összegének, illetve a törlesztőrészletek számának változását abban az esetben, ha a fix devizás korrekció összege pozitív a bank által az utolsó törlesztőrészletet követően megküldött értesítésben közölt egyenleg alapján.

[9] Az I. rendű alperes kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségét a II. rendű alperes készfizető kezessége biztosította a 2008. augusztus 1-jei kezességi szerződés szerint.

[10] A kölcsönszerződés 2012. szeptember 24-i módosításával a szerződő felek a kölcsön jellegét fix törlesztésű deviza alapú kölcsönben határozták meg, és módosították a kölcsönszerződésnek a futamidőre és a kölcsön esedékes tőke-, kamatrészleteire vonatkozó rendelkezéseit, ezzel az ügyleti kamatláb mértékét (12,78%) és az irányadó THM-et (14,65%).

[11] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződés szerinti fizetési kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, ezért a felperes 2013. február 11-én a szerződést felmondta és vételi jogát gyakorolta. A felmondás melléklete az I. rendű alperes lejárt tartozását 122.909 forintban jelölte meg.

[12] A felperes a gépjárművet 2013. június 25-én 510.000 forintért értékesítette.

[13] A felperes a kölcsönszerződésben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekkel összefüggésben külön törvényben előírt elszámolási kötelezettségét – 464.413 forint kimutatásával – teljesítette.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[14] A felperes módosított keresetében a fenti kölcsönszerződés alapján kérte az alperesek egyetemleges marasztalását 3.373.365 forint és a tőkeösszeg után a megjelölt kezdő időponttól a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres mértékének megfelelő mértékű

késedelmi kamat megfizetésében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 523. § (1) bekezdése, 525. §-a, 274. § (2) bekezdése a) pontja alapján.

[15] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

[16] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alpereseket 3.373.365 forint és ezen összeg után 2013. július 1-jétől a kifizetés napjáig járó, a mindenkorijegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamat egyetemleges megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[17] Határozatának indokolása szerint az elsőfokú bíróság megállapíthatónak találta a perbeli kölcsönszerződés érvényes létrejöttét a szerződő felek között. Az alperesek érvénytelenségi kifogása alapjául megjelölt okok vizsgálatával – többek között – kifejtette, a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiban meghatározott elvárásnak egyaránt megfelelt, a szerződés, a részévé vált ÁSZF és a jóváhagyási értesítő együttesen rögzítette az I. r. alperes rendelkezésére bocsátott pénzüsszeget, a visszafizetésének feltételeit, a kölcsön devizanemét (CHF), továbbá azt is, az adósnak a kölcsön összegét milyen pénznemben számítottan, illetve hogy milyen gyakorisággal, részletenként, milyen összegben kell visszafizetnie. A szerződésben meghatározott fogalmak és időpontok alapján megállapíthatónak találta a hitelező által rendelkezésre bocsátott összeg deviza egyenértékét és a törlesztőrészletek részletes számítási módját is (ÁSZF III.2.1.). Utalt a kölcsönszerződés módosítására, amely a szerződés fix törlesztésű jellege szerint ugyancsak meghatározta a törlesztőrészletek forintösszegét. az ÁSZF III.2.1. és III.2.2. pontjai tartalmazták azt a számítási módot, amely a törlesztőrészletek devizában történő meghatározását lehetővé tette.

[18] A bíróság az árfolyamkockázattal összefüggésben adott tájékoztató megfelelőségét és az árfolyamkockázat viselését előíró szerződéses feltételt illetően megállapította, hogy a szerződés egyedi feltételeinek IV.3. pontja az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének, a 2/2014. PJE határozatból és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-186/16., C-51/17. számú határozatából kitűnő szempontrendszernek egyaránt megfelel, attól eltérő szóbeli tájékoztatást az I. rendű alperes nem kapott. A részére a szerződéskötést megelőzően adott tájékoztatással teljesült az időbeliség követelménye is, amelyet saját nyilatkozata is alátámaszt. Az I. rendű alperes személyes meghallgatása kitért arra is, hogy merült fel benne kérdés a szerződéssel összefüggésben, de azt mégsem tette fel, amellyel együttműködési kötelezettségét elmulasztotta.

[19] Megállapíthatónak találta az elsőfokú bíróság a felmondást megalapozó adósi hátralékot, az I. rendű alperes késedelmét, és a csatolt kimutatások szerint a keresetösszegezésességét, amelynek tételeit az alperesek nem vitatták.

[20] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.

[21] A jogerős ítélet indokolása szerint a törvényszék osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a perbeli kölcsönszerződés érvényes létrejöttét illetően. Kiemelte, hogy az alperesek érveléséből az rPtk. 217. § (1) bekezdésére való hivatkozás a hitelező nevében szerződést kötő személy képviseleti jogosultságának hiányában az álképviselet szabályainak alkalmazását vetette fel [rPtk. 221. § (1) bekezdés]; a felperes jóváhagyása miatt a szerződés létrejöttét nem érintette. A jóváhagyás alakisághoz nem kötött, ilyenként volt értékelhető a kölcsönösszeg folyósítása is (Kúria Gfv.30.341/2014/5.).

[22] A perbeli kölcsönszerződés nem minősült érvénytelennek az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjai alapján sem, hiszen a szerződés tárgya a 2.690.000 forintos kölcsönösszeg megjelölésével egyértelműen meghatározásra került, az ÁSZF III.1.1. pontján keresztül pedig az ott írt bázisárfolyam alkalmazásával meghatározható volt egyben a kölcsönösszeg devizaértéke is, ahogy azt az 1/2016. PJE határozat értelmezte. Kitért egyben a másodfokú bíróság arra is, hogy a vizsgált szerződéses rendelkezések, illetve a Kúria hivatkozott jogegységi határozata nem ellentétes az EUB C-126/17. ítéletével, amelynek 32. pontjából az következik, hogy nem csupán a számszerű devizameghatározás tekinthető megfelelőnek, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes fogyasztó mércéje szerint az átlátható megfogalmazás is. A törlesztőrészletek tekintetében rögzítette, hogy az ÁSZF III.1.1. pontja, valamint változó törlesztés esetén a III.2.1. pont, fix törlesztés esetén a III.2.2. pont, tekintettel a III.3.3. pontra tartalmazza mindazokat a körülményeket és számítási mechanizmusokat, amelyek alkalmasak a törlesztőrészlet meghatározására.

[23] A kölcsönszerződés IV.3. pontjában foglalt árfolyamkockázatról való tájékoztatást a másodfokú bíróság az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltak kiemelésével nem találta tisztességtelennek. Megállapította, hogy a vizsgált szerződéses pont megfelelt az rHpt. 203. § (6) bekezdésében, (7) bekezdés a) pontjában írtaknak és az EUB hivatkozott ítéletéből kitűnő elvárásnak is. Kiemelte, hogy a IV.3. pont magában a szerződésben ugyan, de elkülönülten és kifejezetten figyelemfelhívó jelleggel szerepel. A meghallgatott tanú vallomása szerint a szerződéskötéskor szóban elhangzott további adat egyedül arra vonatkozott, hogy a korabeli lehetőségek közül az adott szerződéstípus volt a legkedvezőbb a fogyasztók számára, ami – amellet, hogy az akkori kínálat ismeretében tényszerűnek tekinthető – nem rontotta le az árfolyamkockázattal összefüggésben írásban adott tájékoztatás tartalmát.

[24] Rámutatott az ítélet, hogy az EUB C-609/19. számú ítélete a perbelitől különböző szerződéses konstrukció vizsgálatán alapul, ahol a fogyasztó az euró és a CHF egymáshoz viszonyított arányában való változás kockázatairól nem kapott tájékoztatást, ezért nem volt irányadónak tekinthető az ügyben.

[25] Annak ellenére, hogy az elsőfokú ítélet indokolása erre nem terjedt ki, érdemben vizsgálta a másodfokú bíróság az I. rendű alperes hivatkozását az rPtk. 210. § (4) bekezdésén alapuló érvénytelenségre. Értékelte, hogy a perbeli szerződés eredetileg változó törlesztésű volt, azt a szerződő felek a 2012. évi módosítással alakították fix törlesztésűvé [a másodfokú eljárásban bejelentett 2009. évi módosítás az rPp. 235. § (1) bekezdésében írt tiltó szabály miatt nem volt figyelembe vehető]: a vizsgált szerződésmódosítás a szerződés írásbeli

megerősítésének minősül, amiből következően a korábbi megtévesztésen alapuló megtámadás joga az rPtk. 236. § (4) bekezdése értelmében nem volt a továbbiakban gyakorolható.

[26] A felmondás jogszerűségét az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján és a 4/2021. PJE határozat iránymutatása mellett vizsgálta a másodfokú bíróság, mivel az ÁSZF felmondásra vonatkozó I.10.1. pontja, amely bármilyen mértékű, akár csekély tartozás esetén is lehetővé tette a kölcsönszerződés felmondását, az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelennek minősült. Megállapította, hogy a felperes által tisztességtelenül felszámított összeg elszámolásával az I. rendű alperesnek a másodfokú eljárásban már nem vitásan 111.347 forint tartozása állt fenn a szerződés felmondásakor, ami a kölcsönszerződés módosításához tartozó törlesztési táblázatból kitűnően a 2013. január 1-jén és február 1-jén esedékes részleteket takarta. Értékelte még a bíróság, hogy a 2013 áprilisában hatályosult felmondásig az I. rendű alperes sem a korábbi, sem az időközben esedékessé vált márciusi és áprilisi részleteket nem fizette meg. Az I. rendű alperes megállapíthatóan egyáltalán nem kívánt a továbbiakban teljesíteni, fizetési kötelezettségének elmulasztása a felmondást megalapozó súlyos szerződésszegésként volt értékelhető.

[27] A kereset összecszerűségét illetően rögzítette az ítélet, hogy azt a felperes az elsőfokú eljárásban részletesen levezette, amelyet az alperesek tételesen nem tettek vitássá.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[28] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.

[29] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 221. § (1) bekezdésébe, az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdéseibe, 210. § (1)-(2) bekezdéseibe, 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiba, az rPtk. 199. §-ába, 200. § (2) bekezdésébe, 205. § (1)-(2) bekezdéseibe, 209. § (1) és (4) bekezdéseibe, 209/A. § (2) bekezdésébe, 217. § (1) bekezdésébe, 219. § (1) bekezdésébe, 220. § (1) bekezdésébe, 221. § (1) bekezdésébe, 239. § (2) bekezdésébe, 302. § b) pontjába, 303. § (3) bekezdésébe, 321. § (1) bekezdésébe, 523. § (1)-(2) bekezdéseibe ütközően jogszabálysértő.

[30] Előadta, hogy a jogerős ítélet nem tér ki valamennyi, az I. rendű alperes védekezése alapjául felhozott hivatkozásra, az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaival összefüggő semmisségi ok kapcsán érdemi okfejtést nem tartalmaz. Sérelmezte, hogy bizonyítási indítványát, ami arra irányult, hogy a bíróság kötelezze a felperest a kölcsönösszeg és a törlesztőrészletek mikénti kiszámításának bemutatására, anélkül mellőzték az ügyben eljár bíróságok, hogy ennek indokát adták volna. Hangsúlyozta, hogy a felmerült jogkérdés megválaszolásához a tényállást tisztázni kellett volna és a bizonyítási eljárást lefolytatni. Kérélmé irányult arra is, hogy a bíróság mellőzze az 1/2016. PJE határozatot, illetve hogy irányadó az ügyben a C-126/17. számú EUB döntés.

[31] A másodfokú ítélet az ÁSZF III.1.1. pontját tévesen értelmezte és hibásan jutott arra a következtetésre, hogy abból kiszámítható a kölcsön összege az ott megjelölt bázisárfolyam segítségével, anélkül, hogy ennek tényleges kiszámíthatóságát vizsgálta volna, illetve hogy az ügyben eljáró bíróságok akár egyike kiosztotta volna ebben a körben az rPp. 3. § (3) bekezdése szerint a bizonyítás kötelezettségét. Rámutatott, hogy az ÁSZF vizsgált pontja konkrét alkalmazandó árfolyamot nem jelöl meg, a kölcsön devizaösszege a szerződéskötéskor nem volt kiszámítható, a jövőbeli folyósításkori árfolyam sem egyértelmű, ugyanis a megjelölt MKB Bank Zrt. több típusú árfolyamot is alkalmaz. Egyebekben a fogyasztóvédelmi elvárás mellett nem fogadható el, hogy maga a pénzügyi intézmény tudja kiszámolni a kölcsön összegét, mindenképpen az szükséges, hogy a fogyasztó kerüljön ebbe a helyzetbe. Álláspontja szerint az 1/2016. PJE határozat ellentétes a jogalkotói akarattal, amely az rHpt. 213. §-át a 87/102/EGK tanácsi irányelvnek megfelelően módosító 2000. CXXIV. törvényből kitűnik. Állította, hogy a 6/2013. PJE határozatra is figyelemmel, amely az egyértelmű kiszámíthatóságot a szerződéskötéskor írja elő, és amellyel az 1/2016. PJE határozat ellentétes, az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írt kógens, imperatív normának lerontó értelmezés nem tulajdonítható. Megállapítható, hogy a vizsgált szerződésből sem a kölcsön devizaösszege, sem az alkalmazandó árfolyam, sem az átszámítási mechanizmus nem tűnt ki és nem volt megállapítható a forint kölcsönösszeg sem, hiszen a folyósításkor rögzülő devizaösszeg alapján kellett kiszámítani, amely nem feltétlenül egyezik meg a szerződésben írt forintösszeggel.

[32] Arra is hivatkozott, hogy az ügyben irányadó C-126/17. számú EUB döntés mellett a kikötés tisztességtelenségére vonatkozó érvelését sem vizsgálták az első- és másodfokon eljáró bíróságok. Fenntartotta, hogy a megjelölt EUB határozatból következően a kölcsön összege csak akkor tekinthető meghatározottnak, amennyiben egyértelműen és világosan meghatározott legalább a kölcsön devizában kifejezett összege és az alkalmazandó árfolyam, avagy a forint kölcsönösszeg és az alkalmazandó árfolyam, vagy a kölcsön devizában és forintban kifejezett összege, illetve a kölcsön forintban és devizában kifejezett összege és az alkalmazandó árfolyam is megjelölésre kerül. A perbeli szerződés kizárólag forintösszeget tartalmazott, ezért a fenti elvárásoknak nem felel meg. A szerződés 5. pontjának kölcsön forintösszeget megjelölő része tisztességtelen, ez okból a szerződés érvénytelen, a kereset megalapozatlan. Hangsúlyozta egyben, hogy a fogyasztó számára kell teljesülni az átláthatóság követelménye, ami a vizsgált ÁSZF esetén nem teljesül, továbbá azt is, hogy a tisztességtelenség vizsgálata elkülönül az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja szerint vizsgálandó szempontoktól. A tisztességtelenség kérdéskörében sem az rHpt., sem az 1/2016. PJE határozat nem irányadó.

[33] A törlesztőrészletek meghatározottsága körében kifejtette, hogy a másodfokú bíróság az ÁSZF III.1.1. pontja, III.2.1. és 2.2. pontjai, illetve 3.3. pontja figyelembevételével bonyolult fogalommeghatározásokat és sokismeretlenes egyenleteket tartott szem előtt, amelyek nem biztosítják a fogyasztó számára az átlátható, egyértelmű és világos meghatározását a törlesztőrészletek kiszámításának, mechanizmusának. Utalt idetartozó fellebbezésére, a 2021. augusztus 9-i előkészítő iratára, a tényleges árfolyam definíciójára és állította, hogy a vizsgált szerződéses rendelkezés az 1/2016. PJE határozatnak sem felel meg, bizonyítási eljárás e körben nem folyt. Fenntartotta a törlesztőrészletek vonatkozásában is a tisztességtelenségen alapuló álláspontját. Kiemelte a 2020. május 14-i beadványát, az EUB C-227/18. számú ítéletet, amelyek alapján állította, hogy a törlesztőrészletek kapcsán sem került egyértelműen, világosan és átláthatóan meghatározásra a szerződés feltétele, a bíróságok az EUB elvárásával szemben nem vizsgálták sem a kölcsönösszeg, sem a törlesztőrészletek

kiszámíthatósága körében a fogyasztónak adott tájékoztatást. Nem vizsgálták továbbá a védekezés alapjául felhozottakat, indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget és a bizonyítási eljárást sem folytatták le.

[34] Az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelőségét illetően előadta, hogy az ítéletben szem előtt tartott C-51/17. számú ítéleten túl hivatkozott a C-186/16., C-227/18. és a C-609/19. számú döntésekre is. Hiányos az ítélet indokolása, mivel nem tűnik ki belőle, hogy a másodfokú bíróság milyen szempontokat vett figyelembe álláspontja kialakításakor, döntésével szemben az ÁSZF IV.3. pontja a figyelemfelhívó jelleget nem teljesíti, és tartalmi szempontból is hiányos, mivel nem tűnik ki belőle, hogy a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül is megemelkedhet, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, korlátlan, a futamidő alatt is bekövetkezhet, és alaki, illetve nyelvtani szempontból sem értelmezhető. A vizsgált pontból csak annyi állapítható meg, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a felek a szerződést megkötötték, emelkedhet és csökkenhet, de semmiképpen nem kerültek a szerződő alperesek abba a helyzetbe, hogy értékelni tudják a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt, akár jelentős gazdasági következményeket is. Utalt a szóbeli tájékoztatásra felvett tanúbizonyítás eredményére, amely álláspontja szerint alátámasztotta az I. rendű alperes személyes előadását abban, hogy a kockázatokról egyáltalán nem kapott tájékoztatást, az ügyintéző a konstrukció előnyeiről beszélt, és azzal, hogy személyes szerződéses tapasztalatára utalt, befolyásolta az I. rendű alperes ügyleti akaratát, meggyőzte arról, hogy nincs mitől tartania. A 2/2014. PJE határozat alapján megállapítható így, hogy a szóbeli tájékoztatás eredményeként a fogyasztó alperesek arról kaptak tájékoztatást, hogy az árfolyamkockázat nem valós, reális valószínűsége nincs, ez a tájékoztatás viszont utóbb tévesnek bizonyult. Részletesen kifejtette, hogy a vizsgált szerződéses pontban szereplő kitétel, ami kedvezőtlen esetben a jelentős mértékű növekedés lehetőségére utal, semmiképpen nem fejezi ki az árfolyamkockázat korlátlan jellegét (C-609/19.). Sérelmezte egyben, hogy védekezését az ügyben eljáró bíróságok sem a gazdasági mechanizmus körében, sem az alaki és a nyelvtani értelmezhetőség szempontjából nem vizsgálták. Elmaradt az ügyben az alperesek időbeliséggel kapcsolatos kifogásának vizsgálata is, holott 2020. május 14-i beadványukban erre hivatkoztak. Kiemelték, hogy a szerződéskötés nem azonos a szerződés aláírásával, ahogy azt ők maguk a 2020. július 1-jei iratukban, a Kúria a Gfv.VI.30.467/2020/9. számú döntésében elemezte. Adott ügyben az I. rendű alperes a szerződés aláírása előtt találkozott a szerződéssel és annak IV.3. pontjával, kockázatfeltáró nyilatkozat az ügyben nem készült. A vizsgált szerződéses pont nem teljesíti az EUB C-609/19., illetve a C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott döntésében megjelenő szempontrendszert. Állította, hogy a felperes információit nem bocsátotta az alperesek rendelkezésére, amelyekről a szerződés megkötésének időpontjában tudomása lehetett; az árfolyamváltozás, az idegen deviza kamatlábának változása, az ebből adódó törlesztőrészlet, valamint mindenkor forintban kifejezett tőketartozás korlátlan változásának lehetősége csupán következmény, a felperesnek a változást kiváltó okokat is részletesen kellett volna ismertetnie. Tájékoztatásának ki kellett volna terjednie az idegen deviza kamatlábváltozásának hatásaira, az árfolyamváltozásra ható gazdasági háttérre. A felperesnek előre kellett látnia a gazdasági környezet lehetséges változásait és azok hatását; megfelelő eszközökkel rendelkezett az árfolyamváltozás előrejelzésére (ÁSZF III.1.1. tényleges árfolyam definíció), de ezekről tájékoztatást nem adott, és arról sem, hogy a mindenkor forintban kifejezett tőketartozás negatív irányú változása következhet az árfolyamváltozás hatására, különösen, ha a hazai és az idegen deviza kamatlába közti különbség azt nem ellensúlyozza. Elmaradt részéről annak ismertetése is, hogy a törlesztőrészletek csak a kamatokat fogják fedezni. Utalt a BH2021.5.141. számú döntésre, amely minden ügyben egyedi vizsgálatot ír elő az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás megítélésében.

[35] A felmondást illetően vitatta, hogy megfelelt az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontjának. Hangsúlyozta a 4/2021. PJE határozat alapján, hogy sem a késedelem időtartama, sem összege nem tette lehetővé az azonnali hatályú felmondást, hiszen mindösszesen két havi elmaradás, vagyis a teljes követelt összeghez képest csekély összegű, mintegy 3,3%-os hátraléka állt fenn a felmondásról szóló nyilatkozat rögzítésekor, amelyre a felmondás jogszerűen nem volt alapítható. A felmondást követő adósi teljesítés hiánya nem volt figyelembe vehető a tartozás mértékének és a felmondás jogszerűségének vizsgálatakor.

[36] A keresetösszepszerűségének megítélése körében tagadta, hogy védekezése csupán általános jellegű lett volna. Fellebbezéséből kiemelte, hogy a felperes táblázata a törlesztőrészletek vonatkozásában svájci frank összegeket, illetve az alkalmazott árfolyamokat, kamatmértéket, késedelmi kamatmértéket, számítást, költségek, kamatok, késedelmi kamatok szerződéses és jogszabályi alapjának megjelölését egyáltalán nem tartalmazza, ezért azt ellenőrizni nem volt lehetséges. Kiterjedt a fellebbezés arra is, hogy a felperes számlakivonatokat, bizonylatokat a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.) 166. § (1), (3) bekezdéseivel szemben nem szolgáltatott, csak különböző táblázatokat csatolt különböző összegekkel. Hangsúlyozta, hogy a felperes bizonyítási kötelezettségébe tartozott a követelése összepszerűségének igazolása, mindezt az ügyben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták. Tévesen következtettek a követelés összepszerűségének bizonyítottságára úgy, hogy a csatolt táblázatok ellenőrzéséhez szükséges adatok túlnyomó része teljesen hiányzott, a felperes érdemi tényelődést az összepszerűségre nem tett, a táblázatban adott számadatait bizonyítékokkal nem támasztotta alá. Ebben a helyzetben az alpereseknek más módja nem volt, mint a felperes előadását és táblázatait vitatni.

[37] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban fenntartását kérte. Egyetértett a jogerős ítélet indokaival, egyben utalt arra, hogy a Kúria a Gfv.VI.30.237/2021/6. számú ítéletében a perbelivel azonos feltételrendszerét azonos szempontok mellett már vizsgálta.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[38] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[39] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerős ítélettel befejezett pernek. A felülvizsgálat a jogerős ítélet ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből nem csak az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak (BH 2015.18., BH 2002.447., BH 2002.283.); de következik az is, hogy az rPp. 272. § (1) és (2) bekezdései értelmében – miként azokat az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás

tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. Ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem. Több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati kérelemnek valamennyi jogszabálysértés tekintetében teljesítenie kell az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – vonatkozó részében – a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával. A felülvizsgálati kérelemnek a kötelező tartalmi, egyben fogalmi elemekkel a benyújtására nyitva álló hatvannapos határidőn belül kell rendelkeznie. Az rPp. 272. §-át 2012. szeptember 1-jei hatállyal módosító, az igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII. törvény 9. §-a és 17. §-a eredményeként a 2012. október 31-e után jogerőre emelkedett határozatok ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmek kötelező tartalmi eleme – egyebek mellett – a megsértett jogszabályhely megjelölése, amelyet – az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolásból kitűnően – konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatározni, követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfeleljen a jogszabálysértés szöveges körülírásának.

[40] A fentiekből következő alapvető elvárás a felülvizsgálati kérelemmel szemben – érdemi elbírálásához és eredményességéhez –, hogy a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai a fenti tartalommal megfeleltethetők legyenek a jogerős ítéletnek: a felülvizsgálatot kérő félnek a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia.

[41] Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel nem volt érdemben vizsgálható a felülvizsgálati kérelem hivatkozása az rHpt. 210. § (1) és (2) bekezdésének, az rPtk. 199. §-ának, 205. § (1) és (2) bekezdésének, 217. § (1) bekezdésének, 219. § (1) bekezdésének, 220. § (1) bekezdésének, 221. § (1) bekezdésének, 302. § b) pontjának, 303. § (3) bekezdésének, 523. § (1) és (2) bekezdésének megsértésére, amely rendelkezések sérelmére az I. rendű alperes anélkül utalt, hogy a megjelölt jogszabályhelyeknek megfeleltethetően a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét szövegesen kifejtette volna.

[42] Tartalmi hiányossága – az előadott jogszabálysértésnek megfelelő konkrét jogszabályhely megjelölésének hiánya – zárta ki a felülvizsgálati kérelem elbírálását abban a további részében, ami az árfolyamkockázattal összefüggésben szóban elhangzott körülmények, a tanúvallomás értékelése és a kereset összezszerősége kapcsán egyaránt a tényállás megállapításának és a bizonyítékok mérlegelésének hibáját állította, de anélkül, hogy az I. rendű alperes az általa szövegesen körülírt eljárási szabálysértésekkel összhangban az rPp. vonatkozó rendelkezését [rPp. 206. § (1) bekezdés] megjelölte volna. Felülvizsgálati kérelmének hiánya a törvényes határidő leteltével, a felülvizsgálati tárgyaláson sem volt már pótolható.

[43] A jogszabálysértés kellő, a jogerős ítéletnek és a másodfokú eljárásnak egyaránt megfeleltethető előadásának elmulasztása miatt nem volt érdemben vizsgálható a felülvizsgálati kérelem abban a további részében, ami a kölcsönöszeget és a törlesztőrészleteket meghatározó szerződéses feltételek tisztességtelenségén, vizsgálatuk

jogsértő elmaradásán alapult a másodfokú ítélet eredményeként. Az iratokból kitűnően ugyanis az I. rendű alperes fellebbezése nem érintett valamennyi, az elsőfokú eljárásban előadott érvénytelenségi kifogást: az I. rendű alperes az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjai mellett nem hivatkozott a másodfokú eljárásban a vonatkozó szerződéses rendelkezések további, az rHpt.-től különböző érvénytelenségi okára: a tisztességtelenségükből is következő semmisségükre. A felülvizsgálati eljárás már ismertetett keretei között felülvizsgálati kérelmében – annak sikerességéhez – a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét erre figyelemmel kellett volna kimutatnia az I. rendű alperesnek, vagyis a vizsgált körben olyan eljárási szabálysértést, amely alátámasztja, az ügyben másodfokon eljáró bíróság – a fellebbezés hiányzó tartalmától függetlenül – megsértette a jogerős ítélet teljességének (rPp. 213. §) követelményét. A felülvizsgálati kérelem ennek megfelelő érvelést azonban nem tartalmazott; az ott egyedülként megjelölt indokolási kötelezettség szabálya [rPp. 221. § (1) bekezdés] alá a bemutatottak nem voltak érthetők.

[44] Érdemben vizsgálható volt az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme az ott elsőként hivatkozott eljárási szabálysértés körében. Az rPp. 221. § (1) bekezdésében megfogalmazott elvárás azonban – természetéből adódóan – sajátosan alakul másodfokú felülbírálat eredményeként, amennyiben a másodfokon eljáró bíróság akár csak részben is egyetért az elsőfokú bíróság álláspontjával és a határozatában megfogalmazott jogi indokokkal. Ez esetben ugyanis elegendő a másodfokon eljáró bíróságnak pusztán utalnia határozatában azokra az elsőfokú határozatban rögzített indokokra, amelyekkel egyetért, miáltal az elsőfokú ítélet indokolása a vonatkozó részében lényegében részévé lesz a másodfokon meghozott határozat indokolásának. Jelen ügyben is ez történt: a jogerős ítélet indokolásából kitűnően a törvényszék egyetértett az elsőfokú ítélet bizonyítékértékelő munkája végső eredményével és jogi álláspontjával, a felülvizsgálati eljárásban vizsgálható érvénytelenségi okok megítélésében is.

[45] Egyebekben a bíróság indokolási kötelezettségét tekintve számos alkotmánybírói határozat állást foglalt már arról, hogy mikor sérül a fél joga. Az Alkotmánybírói gyakorlat alapján az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és annak értékeléséről a határozatában számot adjon. Az indokolt hatósági döntéshez való jog nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelje [7/2013. (III. 1.) AB határozat].

[46] A felülvizsgálni kért jogerős ítélet jogi indokolásának teljességét ezért nem rontotta le, hogy a törvényszék az elsőfokú bírósággal lényegében egyező álláspontja miatt az elsőfokú ítélet helytállónak tekintett indokait nem ismételte meg, így az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás időbeliségét tekintve sem. Nem volt az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatás tulajdonítható, ezáltal az rPp. 275. § (3) bekezdésében írtak szerint értékelhető, hogy a jogerős ítélet indokolása nem tért ki az I. rendű alperes bizonyítási indítványára, amelyet a kiszámíthatósággal összefüggésben 2021. augusztus 9-én a másodfokú eljárás alatt terjesztett elő (Pf.5. sorszámú irat III. pont). Az iratokból kitűnően ugyanis az elsőfokon lefolytatott bizonyítási eljárás maga kiterjedt a kölcsönösszeg és a törlesztőrészletek kiszámíthatóságára. Az I. rendű alperes részéről utóbb, a másodfokú eljárásban hiányolt körben a felperes a nyilatkozatát korábban, már az elsőfokú eljárásban megtette, számításait a vonatkozó szerződéses feltételek megjelölése mellett levezette (2018. április 3-i előkészítő irat).

[47] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott és érdemben vizsgálható anyagi jogi jogkérdések kapcsán a Kúria elsőként azt rögzíti, hogy a szerződés tárgya és a törlesztőrészletek rHpt.-nek megfelelő meghatározottságát, az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltétel tisztességtelenségét és a felmondás jogszerűségét illetően – a következőkben részletezettek szerint – korábban már állást foglalt, kialakult ítélkezési gyakorlatát jelen ügyben is irányadónak tekinti.

[48] A deviza alapú kölcsönszerződések érvényességét nem csak a kölcsön összege, de azzal együtt a törlesztőrészletek meghatározottsága szempontjából is több jogegységi határozat vizsgálta: a Kúria iránymutatást adott a 6/2013. PJE jogegységi határozaton túl az 1/2016. PJE jogegységi határozatban is, amelyek mindegyike kötelező a bíróságokra, így a Kúriára is. Az I. rendű alperes álláspontjától eltérően kötelező jellege miatt az 1/2016. PJE határozat sem volt félretehető [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés c) pont]. A felülvizsgálati eljárás már ismertett korlátai miatt, kiemelten a [43] bekezdésben írtak szerint meghaladta ugyan a Kúria által jelen ügyben vizsgálható jogszabálysértések körét, a Kúria mégis rámutat: az EUB C-126/17. számú végzéséből {ahogy különösen a jogerős ítéletben is jelzett [32] bekezdéséből kiolvasható} sem következik – sem valamely szerződéses feltétel átláthatóságát, sem pedig az rHpt. 213. § (1) bekezdésének megfelelő meghatározottságát tekintve – deviza alapú kölcsönszerződésekben a kölcsön összegének egyidejűleg elvárt kifejezése a kirovó és a lerovó pénznemben. Maga az 1/2016 PJE határozat meg is fogalmazza mindennek a konstrukcióból adódó magyarázatát: a deviza alapú konstrukcióból következően a kölcsönösszeg a szerződéskötés napján mindkét pénznemben azért nem határozható meg, mert a szerződéskötést követően irányadó, jövőben határozottá váló átszámítási árfolyam a szerződéskötéskor nem ismert, a kölcsönösszeg azonban az adott átszámítási referencia időpont bekövetkezésekor objektíve ismertté, egyben kiszámíthatóvá és ellenőrizhetővé válik. Amennyiben a szerződés a kölcsönösszeget a szerződéskötés napján mégis mindkét pénznemben megadja, a két összeg közül az egyik mindenképpen tájékoztató jellegű – attól függően, hogy az adott szerződés hogyan szól, a deviza-, avagy a forintösszeget tekinti kiindulópontjának, a kölcsönnevő hiteligényét a pénzügyi intézmény forintban vagy devizában rögzítette.

[49] A deviza alapú kölcsön lényegéből, vagyis abból következően, hogy az adós tartozása devizában keletkezik és így kerül megállapításra, a kölcsön folyósítása és törlesztése pedig egyaránt forintban történik, az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, gyengülésétől függ. A deviza alapú kölcsönszerződés jellege – a kirovó és a lerovó pénznem eltérése és ebből adódó lényege – nem zárja ki ugyanakkor a törlesztés összegének meghatározottságát a szerződéskötés időpontjában. A deviza alapú kölcsöntartozás éppolyan egyértelműen meghatározott, mint az effektivitási kikötéssel ellátott devizakölcsön. Amellett, hogy az adós tartozása mindkét esetben a szerződéskötés időpontjában egyértelműen rögzül a kirovó pénznemben meghatározott összegben, a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből ugyanakkor szükségszerűen fakad, hogy a szerződéskötés időpontjában nem lehet megmondani, hogy a lerovás (szerződéskötéskor nem is szükségszerűen ismert) pénznemből mennyit kell adni ahhoz, hogy az adós teljesítsen. Ez azonban a kirótt tartozás egyértelmű meghatározottságát nem érinti (6/2013. PJE III/1. indokolás).

[50] A 6/2013. PJE határozat indokolásának III/2. a) pontjából kitűnően deviza alapú kölcsönszerződéseknél a kölcsönösszeg meghatározásának két tipikus, egyformán elfogadható módja van. Amellett a szerződéses megoldás mellett, ha a felek a kölcsönt devizában határozzák meg – ugyanakkor a szerződés egyéb rendelkezései egyértelművé teszik, hogy a devizát a szerződésben meghatározott időpontban és devizaárfolyamon kell átszámítani forintra, és ezt a forintösszeget folyósítja a pénzügyi intézmény, az adósnak pedig a kölcsönadott devizának megfelelő, a szerződésben meghatározott devizaárfolyamon átszámított forintösszeget és járulékait kell visszafizetnie az egyes törlesztési időpontokban – további ismert és elfogadott meghatározási mód (ahogy a perbeli megállapodásban is történt), ha a szerződés a kölcsönt forintban határozza meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, a kölcsön devizában kerül megállapításra, nyilvántartásra és elszámolásra a szerződésben meghatározott időpontban, az ott meghatározott devizaárfolyam figyelembevételével, és ezt az összeget, valamint annak járulékait kell az adósnak forintban visszafizetnie a mindenkor, az egyes törlesztőrészletek esedékességekor irányadó devizaárfolyamon számítva.

[51] A Kúria a felperes perbelivel megegyező szerződéses feltételeit más ügyben korábban már vizsgálta, és az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írt elvárást teljesítő szabályozásnak találta (Gfv.VI.30.237/2021/6.). Megállapította, a szerződés rendelkezései a forintban meghatározott kölcsön tökeösszegét kiszámíthatóvá tették egyben svájci frankban is. A számításhoz szükséges adatokat a szerződés megfelelően tartalmazta, jogszabálysértés ezért abban az esetben sem lett volna megállapítható, ha a számítást a fogyasztó maga a szerződéskötéskor nem tudta elvégezni (Gfv.VII.30.375/2020/8.).

[52] Kiemeli, hogy a perbeli szerződésben alkalmazott devizakonstrukcióban a szerződés a folyósítani vállalt kölcsön forintösszegben való feltüntetése mellett annak devizában történő megállapításához egyértelműen meghatározta az átszámításra irányadó időpontot (folyósítás napja) és a vonatkozó árfolyamot (refinanszírozó hitelintézet által a kölcsön alapjául szolgáló devizára vonatkozóan meghirdetett, a kölcsön folyósításának napján érvényben lévő deviza vételi árfolyam 2,50%-kal csökkentett értéke) az ÁSZF III.I.1. pontjában, miáltal maradéktalanul teljesült az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában megfogalmazott követelmény, ahogyan azt a Kúria az 1/2016. PJE jogegységi határozatban már értelmezte. Nem rontotta le a szerződéses feltételek releváns tartalmát az a felülvizsgálati kérelemben felhozott körülmény sem, hogy a refinanszírozó hitelintézet a perbelitől különböző ügyletekre további árfolyamokat alkalmazott, de olyan különös feltételek okán, amelyek nem jellemezték a perbeli szerződést. A további árfolyamok nem voltak a felek szerződésére vonatkoztathatók.

[53] Jelen ügyben így a kölcsön összege – az rHpt 213. § (1) bekezdés a) pontjának szövegezését követve a szerződés tárgya – azonos a szerződésben írt 2.690.000 forintnak az ugyancsak a szerződésben definiált bázisárfolyam (ÁSZF III.1.1.) szerint a folyósítás napján konkretizálódó svájci frank összegével.

[54] Megfelel a deviza alapú kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában írtaknak, ha rögzíti a törlesztőrészletek számát, azok pontos száma, vagy a futamidő és a törlesztés gyakorisága megadásával, meghatározza a törlesztőrészletek összegét a számítás módja és az ehhez szükséges adatok egyértelmű megadásával, továbbá tartalmazza a törlesztési időpontokat, vagyis az egyes törlesztő részletek esedékességét, akár annak naptárszerű megjelölésével, akár annak más, egyértelmű meghatározásával (pl. míg az első

törlesztő részlet a folyósítást követő napon esedékes, addig a további törlesztő részletek havonta, az első törlesztés napjának megfelelő naptári napon esedékesek; kiszámítható a törlesztő részletek esedékessége akkor is, ha a szerződés azt tartalmazza, hogy az adós minden hónap 5. munkanapján köteles teljesíteni). Nem érvényességi kelléke a szerződésnek, hogy tételesen tartalmazza a törlesztőrészletek összegét akár a kirovó, akár a lerovó pénznemben, mint ahogy az sem, hogy dátumszerűen rögzítse az irányadó átszámítási időpontot. Kiszámíthatónak minősül a törlesztőrészletek összege, ha az az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában pontosan meghatározható (1/2016. PJE jogegységi határozat IV/2. pont).

[55] Az előzőekben ismertetett elvárás teljesül a perbeli kölcsönszerződés eredeti és módosított tartalma kapcsán egyaránt, azaz a változó törlesztésű és a fix törlesztésű deviza alapú kölcsön törlesztőrészletekre is az ÁSZF III.1., III.1.1., III.1.2., III.1.3. és a III.2. pontjai egybevetésével. Az ÁSZF hivatkozott pontjaiban definiált fogalmak, az azokból képzett algoritmus szerinti számítás csak adott, a törlesztőrészletek egyféle, a felperes részéről az elsőfokú eljárásban le is vezetett eredményhez vezet. Az rHtp. 213. § (1) bekezdés a) pontjával kapcsolatban kifejtettekhez hasonlóan egyértelmű a tényleges árfolyam definiálása is az esedékességet követő 8. napon a refinanszírozó hitelintézet által a kölcsön alapjául szolgáló devizára vonatkozóan meghirdetett deviza eladási árfolyam szabályával. Az I. rendű alperes érvelése ezen túlmenően a szerződéses feltételek fogyasztó előtt nem világos tartalmára, azaz tisztességtelen jellegére vonatkozott, amely meghaladta az érvényesség felülvizsgálati eljárásban vizsgálható kérdését.

[56] Az árfolyamkockázat kérdését tekintve a Kúria előrebozsátja, hogy a 2/2014. PJE határozatában a deviza alapú kölcsönszerződéseknek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötései tisztességtelenségének szempontrendszeréről iránymutatást adott: idetartozóan nemcsak az árfolyamkockázat mibenlétéről és összefüggéseiről, de annak az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felől történő megítélése kérdésében is. A jogegységi döntés indokolásából kitűnően a fogyasztó részére adott tájékoztatás tekintetében – többek között – azt kell vizsgálni, hogy a fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is; a megadott szempontrendszer teljesülésének értékelése során – a szerződés tartalmán túl – jelentősége van a pénzügyi intézmény által egyéb úton adott tájékoztatásnak, így a kockázatteltáró nyilatkozatnak is (III/1. pont, C-26/13.).

[57] Az ügyben eljáró bíróságok – ítéleteik indokolásából kitűnően – helyesen értelmezték és figyelembe is vették érdemi álláspontjuk kialakítása során a vizsgált jogegységi határozatokat, és jogszabálysértés nélkül, az irányadó bírósági gyakorlatnak megfelelően foglaltak állást a perbeli szerződésnek az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételei átláthatóságáról, amellyel a Kúria egyetértett. A jogerős ítélet helyes megállapításainak megismétlése nélkül a Kúria a következőket emeli ki a felülvizsgálati kérelemmel kapcsolatban.

[58] Elsőként utal arra, hogy a felperes perbelivel lényegében megegyező szerződéses feltételeit és tájékoztatását korábban más ügyben már vizsgálta, és azt világosnak és érthetőnek találta, amiből az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételek tisztességes jellegére következtetett (Gfv.VII.30.077/2020/5. számú ítélet.). Megállapította, hogy a kölcsönszerződés IV.3. pontja ismertetette a deviza alapú konstrukcióval

járó – előre nem becsülhető – árfolyamkockázat lényegét, az árfolyam elmozdulásának lehetséges irányait, a gyakoriságában, mértékében egyaránt jelentkező bizonytalanságot. Egyértelműen tartalmazta, hogy a piac alakulásától függő árfolyamváltozás következtében jelentős mértékben megemelkedhet az adós tőketartozása, törlesztőrészlet fizetési kötelezettsége, fix törlesztésű devizakonstrukcióban pedig a kölcsön futamideje is. Kitért a tájékoztatás az árfolyamkockázat mellett ható további, a változó kamatozású kölcsönkonstrukciókban érvényesülő kamatkockázat lényegére, az adós fizetési kötelezettségeit érő lehetséges hatására (törlesztőrészlet, futamidő növekedése), idetartozóan arra is, hogy utóbbi kockázat akár önmagában, de akár az árfolyamváltozással együtt is bekövetkezhet, a két kockázati tényező hatása kumulatív módon is jelentkezhet. A kölcsönszerződés vizsgált kikötése alapján a szerződő alperes – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan.

[59] A Kúria figyelemmel volt a fentiekén túl arra is, hogy Jogegységi Panasz Tanácsa 2021. november 22-én hozott és a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat) értelmében a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[60] A felperes tájékoztatója fenti elveknek való megfeleléséről a Kúria a PJE határozatot követően szintén állást foglalt már (Gfv.VI.30.237/2021/6., Gfv.V.30.270/2021/4.), amelyre tekintettel az előzőekben megjelölt egyedi ügyön alapuló joggyakorlata a PJE határozatot követően is kötelező erejűként hivatkozható. A Gfv.VI.30.237/2021/6. számú ítélet indokolásából kiemeli, hogy bár mind a szerződés, mind az ÁSZF nehezen olvasható betűmérettel készült, azonban ez nem kizárólag az árfolyamkockázatról adott tájékoztatást, hanem a teljes szerződést jellemezte, ennek okán nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a felperes a tájékoztatást elrejtteni kívánta volna a kis betűmérettel. Az egyedi szerződés önálló pontja, egybefüggően tartalmazza az adós által tudomásul vett figyelemfelhívó tájékoztatást, annak módja, alakítása nem akadályozta az átlagos fogyasztót a tartalmának megismerésében. Teljestette a vizsgált szerződéses feltétel a tartalmi megfelelés elvárását is, abból a fogyasztó számára világos és érthető tartalommal jelentek meg az árfolyamkockázat összefüggései. A Gfv.V.30.270/2021/4. számú határozat indokolása kiterjedt arra is, hogy a szerződés IV. 3. pontja és az ÁSZF III.1.1., III.1.3., III.2. és III.2.2. pontjaiban rögzített definíciók, illetve számítási módok egyértelműen és világosan megállapíthatóvá tették átlagos fogyasztó számára az árfolyamváltozásnak az adósra

terhelését és módját. Önmagában az árfolyamváltozás elszámolásának mikéntje, így annak kamatként való elszámolása nem érintette a tájékoztató megfelelőségét, ha abból az árfolyam- és kamatváltozásból eredő terhek, azok kumulációja, azaz a deviza alapú konstrukció adósság-érintő súlyos gazdasági következményei felismerhetők.

[61] Jelen ügyben a Kúria érdemi döntését a JPE határozattal pontosított, konkretizált szempontrendszer alapulvételével hozta meg. Az I. rendű alperes nem hivatkozott felülvizsgálati kérelmében a Kúria által korábban még nem vizsgált szempontokra, amely megalapozhatta volna a kialakult joggyakorlatától való eltérést.

[62] A felmondás jogszerűsége kérdésében a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül, a 4/2021. PJE határozatnak is megfelelően mérlegelte az ítéletében írt körülményeket, idetartozóan az I. rendű alperes kéthavi törlesztőrészlet elmaradásából jelentkező 111.347 forintos tartozását, amelyet később sem fizetett meg. A tényleges tartozás összege és a késedelem megállapított időtartama együttesen megalapozhatta a hitelező felmondási joggyakorlását az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint.

[63] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[64] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelem alapján az I. rendű alperes az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles megfizetni a felperes ügyvédi munkadíjából álló felülvizsgálati eljárási költségét, amelyet a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése, 4/A. §-a alapján a kifejtett tevékenységgel arányban, árával növelt összegben határozott meg. Az I. rendű alperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, 14. §-a szerint az állam viseli.

[65] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

A határozat elvi tartalma:

A vizsgált deviza alapú kölcsönszerződés biztosította mind a kölcsön tárgya, mind a törlesztőrészletek kiszámíthatóságát. A kölcsön összege azonos volt a forintban meghatározott kölcsönösszegnek a folyósítás későbbi napján, a megjelölt árfolyammal konkretizálódó svájci frank összegével.

A fogyasztó részére az árfolyamkockázat mibenlétével és összefüggéseivel kapcsolatban adott tájékoztatásból nem csak az tűnt ki, hogy az árfolyamkockázat valós és azt kizárólag a

fogyasztó viseli, illetve hogy felső határa nincs, de alkalmas volt arra is, hogy a fogyasztó felmérje az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat:

1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 213. § (1) bekezdés a) és e) pont

1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (1) és (4) bekezdés

Kúria 6/2013. PJE, 1/2014 PJE, 2/2014 PJE, Jpe.I.60.015/2021/15., Gfv.VII.30.077/2020/5., Gfv.VI.30.237/2021/6., Gfv.V.30.270/2021/4., Gfv.VI.30.237/2021/6.

Budapest, 2022. szeptember 20.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Bajnok István s.k. bíró

A kiadmány hitelül: